

tionerligt stort utrymme i boken. Stora delar av kapitel 10 och 11 behandlar Wittgenstein. Men boken är som sagt både välskriven och lärorik. I slutändan kan jag därför rekommendera *Skepticism* till alla som intresserar sig för kunskapsteori eller filosofi i största allmänhet.

Marco Tiozzo

Dödens lustgård

Karolina Schützer

Louise Bäckelin Förlag 2024. 385 s. ISBN 9789177997214

Sensommar, disputationsmiddag och en dryg doktorand som kallas för Challe. Det är som upplagt för ett mord, och mord blir det. I Karolina Schützers tredje roman *Dödens lustgård* (2024) får vi följa Liam Lode, en före detta filosofidoktorand med både ett forskningsprojekt och en kärleksrelation som just gått i stöpet, och Greta Sparre, en nypensionerad och rastlös journalist, på deras jakt efter mördaren. Pusseldeckaren är den första i en planerad bokserie där Liam och Gretas filosofiska klubb ska lösa livets mysterier – kriminalitet, kärlek och moraliska dilemman står på dagordningen.

Liam och Greta befinner sig i varsitt vägskaal i livet när deras vägar möts och de beslutar sig för att bilda en klubb som ska ägna sig åt att dricka vin, lyssna på jazz och diskutera filosofi. Klubben är inspirerad av ett mytomspunnet men bortglömt filosofiskt sällskap som snart visar sig vara högst aktuellt igen. Knappt en vecka efter deras första möte bjuder Liam med Greta till sin kollega Carl-Henriks disputationsmiddag i Botaniska trädgårdens orangeri. Middagen kantas av dispyter och det framgår tydligt att kvällens huvudperson, trots sin enastående forskning och lovande framtid, inte är omtyckt av alla. Kvällen avslutas drastiskt när han knuffas mot sin död, och i det läget är det fler än en av de kvarvarande gästerna som besitter goda skäl för att genomföra en sådan handling. Frågan är: Vem gjorde det? Och varför?

Att överlåta sådana frågor till polisen, eller lämna dem obesvarade, kan för gemene man te sig naturligt, men inte för de två vetgiriga medlemmarna i den nystartade Filosofiska klubben. I detta fall är det även tur eftersom Gretas förflutna som grävande journalist och kontakter inom polisen tillsammans med Liams analytiska förmåga och anställning som administratör på filosofiska institutionen blir en utmärkt kombination i jakten på denna filosofiskt motiverade mördare. Sökan-

det är dock inte riskfritt. Under sitt grävande stöter klubben på flera opassande relationer, konspirationer och familjedramer, vars upptäckter leder till att fler diskutabla handlingar begås. Parallellt med detta utvecklas även nya relationer mellan klubbens medlemmar och de eventuellt skyldiga middagsgästerna vilket spår på spänningen ytterligare eftersom det in i det sista är oklart vem eller vilka som faktiskt ligger bakom brotten.

Bokens främsta filosofiska egenskap är dess klarhet och tydlighet. Språket är lättsamt, meningarna korta och okonventionella ord förklaras direkt med hjälp av karaktärernas utläggningar eller tankegångar kring dem. Vidare underlättar det att porträtten av karaktärerna har en hög igenkänningsfaktor. (Såklart har Liam både ett förflutet inom det kriminella, en död pappa och en bror som heter Kevin. Och såklart finns det även en filosof som bryter på tyska, en bohemisk amatörskådespelerska och en ansvarstagande och lite bitter storasyster.) Detta eftersom den stereotypa och bitvis klyschiga framställningen gör att läsaren snabbt kan lära känna karaktärerna, förstå deras agerande samt hålla koll på persongalleriet.

En nackdel med bokens tydlighet är att det, utöver frågan om vem som är mördaren, inte lämnas mycket åt läsaren att fundera på. Varje situation och person förklaras i detalj. Knappt hinner man förstå att Liam har haft en svår barndom innan historien om pappans tragiska död målas upp. En spekuliation om huruvida en karaktär är homosexuell skildras och följs direkt upp av att man som läsare får veta allt om den dolda läggningen, skenäktenskapet och de hemliga resorna till älskarna i Berlin. Denna övertydlighet, som är en dygd i det filosofiska skrivandet, blir i detta sammanhang en last. Det är kort sagt lite trist att som läsare aldrig lämnas undrande eller nyfiken. Åtminstone för min egen del ser jag det som en fördel för romaner i allmänhet, och för spänningsromaner i synnerhet, att karaktärer och ledtrådar får växa fram mellan raderna så att man som läsare både tillåts och uppmanas att engagera sig.

Trots romanens textuella tydlighet förekommer mycket bildspråk. Bitvis blir det stilistiska greppet lite för mycket för min smak. För att exemplifiera: "hennes mun var hela universum" (om en kyss), "stjärnorna tändes på himlen" (om att det blev kväll) och vid ett tillfälle trasslar karaktärerna in sig mellan vita lakan och faller "handlöst tillsammans genom en mörkblå himmel" (om en rymdpromenad). Dessutom är beskrivningar av stämningar och platser frekvent förekommande.

Självfallet finns tillfällen då man som läsare vill (och bör) få kontexten konkretiserad eller förklarad för att sättas in i rätt stämning eller lära känna en karaktär. Dessa beskrivningar hade dock kunnat förekomma mer sällan, vara mer subtila och broderade med något färre adjektiv och adverb. Detta är emellertid en smaksak, och för läsaren som vill se Schützers Uppsala för sin inre blick, få veta namnen på gatorna som karaktärerna cyklar längs med och huruvida karaktärerna lutar sig nonchalant mot en öppen eller stängd altandörr, kommer detta inte att störa utan berika läsoplevelsen.

Boken har ett tydligt filosofiskt tema eftersom karaktärer, platser och motiv är kopplade till filosofi. Utöver besök på själva institutionen och glimtar av forskarvärldens hierarkier, introduceras läsaren även för utilitarismens grundprincip, Immanuel Kants namn och *The Trolley Problem*. Det refereras även till ett flertal välkända tänkare såsom Aristoteles, Rousseau och Voltaire. Dock förblir ofta dessa referenser just referenser, och de filosofiska resonemangen är grunda eller helt dolda bakom meningar som "Stundtals fastnade de i filosofiska dilemman", vilket resulterar i att det inte finns mycket innehåll att hämta. Detta är i sig ingen brist om målgruppen antas vara icke-filosof, ett i sammanhanget rimligt antagande eftersom filosofer utgör en minoritet av det läsande samhället.

Bristen på mer djupgående filosofiskt innehåll blir dock något av ett störningsmoment för min egen del. Exempelvis upplever jag det inte som trovärdigt att karaktärerna, som trots allt är doktorander och professorer i filosofi, inte för mer utvecklade resonemang med varandra. Vid flertalet tillfällen ger Liam intryck av att han, som bör ha åtminstone fem års filosofistudier bakom sig, inte slutfört A-kursen. Med det sagt, eftersom de eventuellt likvärdigt grunda resonemangen om botanik och företagsekonomi som förs i boken inte stör min läsning, anar jag att den som inte läst filosofi på universitetsnivå inte heller kommer att stanna upp vid huruvida det är realistiskt eller inte att akademikerna förvänas över att det enligt utilitarismen faktiskt kan vara rättfärdigat att mörda.

Avslutningsvis vill jag, av ovan nämnda anledningar, inte rekommendera denna bok till den redan filosofiskt insatta, lite pretentiösa eller detaljnoggranna läsaren. Det finns litteratur med liknande tematik som är mer tankeväckande och autentisk i sina beskrivningar av både den akademiska världen och de moraliska dilemman som kan uppstå om man lever i enlighet med vissa filosofiska idéer, exempelvis Donna

Tartts oslagbara klassiker *Den hemliga historien* (1992). Däremot rekommenderar jag *Dödens Lustgård* till den som vill ha en lättsam och lagom spännande läsning och som dessutom är nyfiken på filosofi. Jag tror exempelvis att boken med fördel kan användas inom högstadiet och gymnasieskolan. För trots att filosofin som bedrivs i boken är trivial skapar den spänningsfyllda men lättsamma inramningen ett gynnsamt första möte med komplexa tankar om moraliskt riktiga handlingar. Av dessa skäl har Schützers roman potential att inte bara vara filosofiskt inspirerad underhållning, utan även en inkörsport till ”tyngre grejer”.

Rut Vinterkvist

Filosofera tillsammans

Kalle Grill, Erica Jonvallen och Sofia Wrangsjö

Blue Publishing 2024. 144 s. ISBN 978-91-89205-91-8

Filosofera tillsammans är en introduktionsbok till att samtala om filosofi. Den kan användas för att anordna studiecirkel i ämnet eller som inspiration för lärare på gymnasie- och högskolenivå. Några särskilda förkunskaper i filosofi krävs inte: boken syftar främst till att lära ut en färdighet – hur man genomför ett filosofiskt samtal – och inte att förmedla en uppsättning ämneskunskaper. På detta sätt skiljer sig boken väsentligt från andra introduktionsböcker i filosofi.

Boken är indelad i tre delar. Den första delen lär ut ett ”grundrecept” för filosofiska samtal. I receptet ingår fyra samtalsdygder (lekfullhet, ödmjukhet, nyfikenhet och eftertänksamhet) och sju samtalsverktyg (rundor, tankepauser, frågor, distinktioner, definitioner, argument och överblick). Dessutom beskrivs en särskild form för hur samtalen i boken organiseras.

I bokens andra del ges en mängd förslag på filosofiska samtal. Förslagen presenteras i form av korta gruppuppgifter, med en gemensam struktur och tydliga instruktioner. De innehåller många finurliga frågor, såsom om ett hem kan vara något annat än en plats att bo på (s. 51–52) eller om maten jag äter är en del av min kropp (s. 65–66). Men det ges även plats för mer traditionella filosofiska spörsmål, såsom vad som utgör ett gott liv (s. 37–38), om förändring och personlig identitet över tid (s. 42–43) och när det är okej att ljuga (s. 49–50).

Den tredje och sista delen av boken innehåller fördjupande texter för den som vill veta mer, exempelvis om hur vi kan samarbeta i filosofiska